

Mottagare
Regionstyrelsen

Investeringsbehov 2026-2035

Förlag till beslut i regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att ta emot informationen om nämndernas långsiktiga investeringsbehov.

Sammanfattning

Som en del av planeringsunderlaget inför beslut om prioritering av investeringar tar nämnderna fram en plan över investeringsbehovet på 10 års sikt. Planerna baseras på den demografiska utvecklingen samt förändrade behov exempelvis utifrån nya lag- eller myndighetskrav eller teknisk utveckling. Oftast uppstår investeringsbehovet i verksamheten men kan också uppstå centralt genom samordnade insatser för att utveckla Gotland. De långsiktiga investeringsbehoven är samordnade med lokalbehovsplanen och är utgångspunkt för nämndernas förslag till prioritering som sedan presenteras i mål- och budgetskrivelsen.

Nämndernas investeringsbehov är fortsatt stora den kommande 10 årsperioden. Detta gäller både behov av nya lokaler och behov av investeringar i VA, avfall, mark- och stadsmiljö, gator och vägar. Även behov av klimatrelaterade investeringar börjar bli tydliga.

Utgångsläget för det årliga investeringsutrymmet är regionens resultat, avskrivningsutrymme samt del av avsättningar. Under förutsättning att resultatet hamnar på minst 150 mnkr är det ekonomiska investeringsutrymmet 500 mnkr per år i den skattefinansierade verksamheten. Ett av de finansiella målen är att självfinansieringsgraden av investeringar i skattefinansierad verksamhet ska vara 100 procent. De sammanställda investeringsbehoven som finns beskrivna i det här ärendet uppgår till knappt 900 miljoner kronor per år i skattefinansierad verksamhet.

I lokalförsörjningsplanen, som beslutats av regionstyrelsen, ingår åtgärder för att öka kapaciteten inom äldreboenden, LSS-bostäder, SoL-bostäder, ny idrottshall i Visby och anläggningar för ridsport samt ny ishall. Planen innehåller även åtgärder för att ersätta eller reinvestera i befintliga lokaler, såsom att ersätta modulbyggnader inom grund- och förskolan, lokaler för vuxenskolan, brandstationer, lokaler för teknikförvaltningens verksamheter på Skarphäll och ombyggnad av hamnterminalen. Flera ombyggnationer på Visby lasarett finns med i planen och pågår kontinuerligt, planen innehåller även kommande ombyggnationer för primärvården på Korpen området.

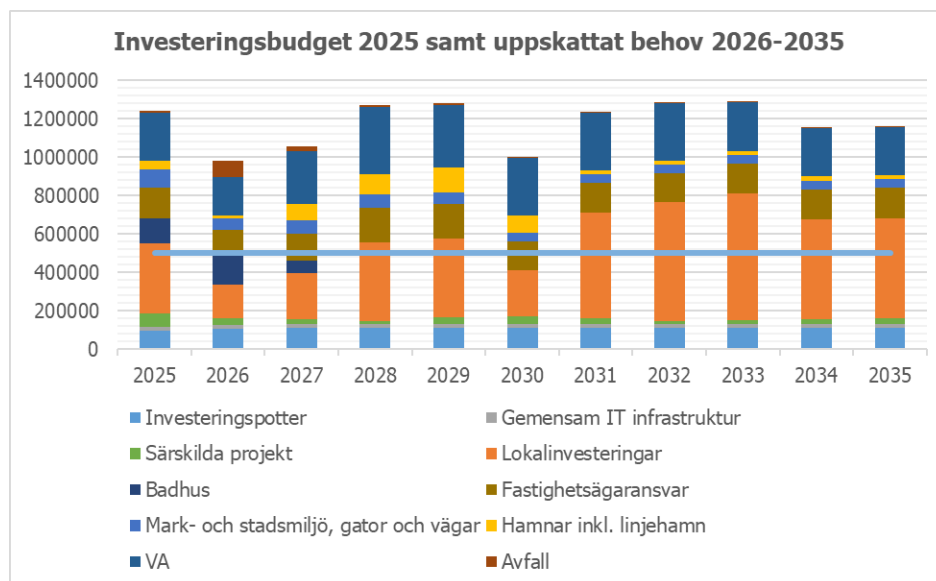
Vilka lokalinvesteringar som slutligen ska genomföras beslutas i samband med Regionfullmäktiges budgetbeslutet.

Hälso- och sjukvården har, och kommer fortsatt att ha, behov av omfattande investeringar i lokaler. Under kommande tioårsperiod finns två stora huvudområden där investeringar planeras bli omfattande. Huvudområdena är Visby lasarett och primärvården. Den demografiska utvecklingen med fler äldre på Gotland innebär ett ökat behov av boende för äldre.

I den taxefinansierade verksamheten finns stora behov av VA investeringar för att säkra Gotlands vattenförsörjning men även för att reinvestera i de befintliga anläggningarna och förnya ledningsnätet. Behovet bedöms uppgå till cirka 380 mnkr per år.

Budgeterade investeringar i skattefinansierad verksamhet uppgår till 530 mnkr 2025 respektive 605 mnkr 2026. Regionstyrelsen har i samband med budgetbeslutet 2025 gett ett uppdrag om att investeringarna i skattefinansierad verksamhet inte ska överstiga 1,5 miljarder kronor totalt under åren 2025-2027. Ett underlag för prioritering presenteras på budgetberedningen.

Beslutad investeringsbudget inklusive kompletteringsbudget för 2025 uppgår till totalt 1 241 mnkr.

Sammanlagt beräknas det totala investeringsbehovet uppgå till nästan 12 miljarder kronor kommande 10 års period. Det kommer inte att vara ekonomiskt eller resursmässigt möjligt att investera i den takten.

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige tog i november 2018 beslut om en förändrad investeringsprocess. Som en del av denna ska nämnden i februari lämna en långsiktig investeringsplan för en tidsperiod på tio år. Syftet är att ta fram en samlad långsiktig bild av regionens kommande investeringsbehov baserat på den demografiska utvecklingen och övriga förändringar i omvärlden. Planen ligger med som ett planeringsunderlag till den fortsatta hanteringen av budgeten. Planen är också en utgångspunkt för nämndens förslag till prioritering av sina investeringsbehov på fem år och som ska finnas med i mål- och budgetskrivelsen.

Under 2023 och 2024 har den nya lokalförsörjningsprocessen börjat fungera bättre och lokalförsörjningsplanen är centralt dokument vid prioritering av vilka investeringar som ska genomföras. Under 2024 har en ny process och nya riktlinjer för prioritering och beredning av investeringar beslutats. I korthet innebär det bland annat att de samlade investeringsbehoven istället ska tas fram under hösten och ett investeringsråd kommer, i ett tidigare skede, ta fram ett förslag till investeringsbudget utifrån en ekonomisk ram som regionfullmäktige bestämmer.

Alla nämnder, utom miljö- och byggnämnden, har lämnat in en beskrivning av de långsiktiga investeringsbehoven. MBN har endast små investeringar i utrustning. Samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar med att ta fram exploateringsplan och budget. De nämnder som är påverkade av den demografiska utvecklingen har använt befolkningsprognosen som grund för bedömningen av nya behov. Detta gäller framförallt socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden men även måltidsverksamheten är påverkad.

Regionstyrelsen

Regionstyrelsens större investeringsbehov framåt avser fyra områden, IT, måltidsverksamhet, räddningstjänst samt kultur- och fritidsverksamhet.

Regionstyrelseförvaltningen är ansvarig för stora delar av regionens IT-infrastruktur. Den tekniska utvecklingen är omfattande och går fortsatt mycket fort. Detta, i kombination med förvaltningarnas behov av digitalisering för sin verksamhetsutveckling, ställer ökade krav på investeringar i infrastruktur och systemlösningar. Mot bakgrund av det skärpta IT-säkerhetsläget behöver Region Gotland investera, för att så långt som möjligt, säkerställa fortsatt och säker drift. Utgiften uppskattades i tidigare budgetarbetet till 35 mnkr vilket ligger i fastställd plan.

Produktionskapaciteten i måltidsverksamheten är i många kök maximerad vilket skapar utmaningar att hantera volymförändringar. I november 2024 fattade regionfullmäktige beslut om att inriktningen för måltidsproduktionen är en nybyggnation av ett tillagningskök med förutsättningar för produktion av varm och kyld mat (RF § 169). Flexibiliteten kommer att öka med ett centralkök som kan hantera både varm och kyld mat då det är möjligt att anpassa produktionslösning vid ändrade behov. Ett nytt centralkök beräknas kunna stå klart om 7-10 år beroende på när byggbar mark finns tillgänglig.

Behovet av investeringsmedel för byggnation är knutet till de 2-3 sista åren i perioden och beräknas till storleksordningen 150 mnkr.

Räddningstjänsten har tio stationer fördelade över ön. Stationerna i Dalhem och Klintehamn har problem kopplade till lokalerna som påverkar utryckningstiderna och personalens arbetsmiljö. En verksamhetsanalys har genomförts för att klarlägga dessa brister och de framtida behoven. Nästa steg är att genomföra förstudier med lösnings- och kostnadsförslag för nybyggnation eller renovering. Behoven för dessa stationer börjar bli akuta. Förvaltningen har för avsikt att genomföra verksamhetsanalyser av samtliga stationer för att skapa en långsiktig strategi.

Avseende fritidsområdet finns ett flertal utredningar/planer som framåt kommer att påverka storleken på investeringarna. Bland investeringsbehoven nämns, förutom pågående investering i nytt badhus och den beslutade ridanläggningen i Rävhamnen, behov av ny isyta, gymnastikhall, konstgräsplan i Visby, aktivitetspark i Visby och anläggning för friidrott. Inom kulturområdet pågår en fördjupad förstudie av ett framtida scenkonsthus/ungkulturhus i gamla Solbergabadet.

Tekniska nämnden

Tekniska nämndens plan för investeringar fram till 2034 omfattar cirka 5,8 mdkr. De stora områdena är VA, infrastruktur, hamn samt investeringar i fastigheter. I det beloppet ingår dock inte exploateringar. Beloppen ska, i detta tidiga skede, ses som indikationer.

Störst investeringsbehov återfinns inom den taxefinansierade verksamheten. Inom VA-verksamheten finns behov av omfattande utbyggnad och reinvestering i anläggningar för Gotlands vatten- och avloppsförsörjning. Det totala investeringsbehovet uppgår till 2,8 mdkr. Nivån för den årliga investeringsbudgeten för VA har de senaste åren uppgått till 125 miljoner kronor vilket motsvarar den nivå som bedömts som genomförbar med hänsyn tagen till tillgängliga personella resurser och VA-taxans utveckling. De behov som sammanställts för perioden 2026-2035 innebär en genomsnittlig investeringsnivå om 280 miljoner kronor per år. Därtill kommer VA-investeringar som planeras inom exploateringsverksamheten. Den höga nivån av investeringar kommer att vara svår att genomföra. För att säkerställa att satsningarna kan finansieras och att kompetens kan säkras till investeringsprojekten kommer omfattande prioriteringar att krävas.

Den del av hamnverksamheten som avgiftsfinansieras har stora investeringsbehov under perioden - cirka 500 miljoner kronor. De största projekten berör Visby hamn och avser landelanslutning vid kryssningskajen, automatiserad förtöjning i färjeläge 5 och 6, ombyggnad av hamnterminalen samt muddring och iordningsställande av logistikyta i hamnens nordöstra del.

Avfallsverksamhetens investeringsbehov är kopplade till utökat ansvar för insamling av förpackningar. Därtill kommer investeringsbehov i fordon och i återvinningscentralerna. Det totala investeringsbehovet uppgår under planperioden till cirka 150 miljoner kronor.

Även i den skattefinansierade verksamheten finns stora investeringsbehov. Planen omfattar investeringar kopplade till fastigheter och infrastruktur såsom gator, vägar, parker, lekplatser, kollektivtrafik med mera. Inom fastighetsförvaltningen finns omfattande investeringsbehov för att tillse att regionens fastigheter bibehåller sitt värde, uppfyller regelverk och målsättningar avseende ventilation, energiförbrukning med mera. Det totala investeringsbehovet inom den skattefinansierade verksamheten uppgår till drygt 2,3 mdkr varav cirka 1,5 mdkr avser fastighetsförvaltningen.

Inom teknikförvaltningen finns de verksamheter som har allra störst miljö- och klimatpåverkan inom Region Gotland. För att nå de beslutade miljömålen som finns beskrivna i både Vårt Gotland 2040, genomförandeprogrammet för miljö, klimat och energi och regionfullmäktiges mål, måste investeringar i mer miljövänliga alternativ rymmas i investeringsplaneringen. Alternativ som är mer miljövänliga och vars användande innebär lägre utsläpp för Region Gotland innebär inte sällan en högre utgift i inköp och drift men kan även innebära minskade driftkostnader såsom exempelvis investeringar i solceller. Den ökade utgiften måste ses i ljuset av värdet som motsvarande utsläppsminskningar ger, och i relation till måluppfyllnaden av de miljömål som Region Gotland som helhet har beslutat och är ansvariga för.

Förutom investeringar för att sänka utsläppen från verksamheten kommer också investeringar för anpassningar till ett förändrat klimat krävas. I klimatanpassningsplanen¹ pekas många av teknikförvaltningens verksamheter ut med stort behov av anpassningar för att säkerställa ett robust och motståndskraftigt Gotland även i framtiden. Planen visar på att bland annat regionens hamnar, vägar, grönområden, VA-system och fastigheter behöver anpassas. Klimatanpassning väntas bli mycket kostnadsdrivande, då det handlar om stora infrastrukturåtgärder av samhällsberärande verksamhet. De investeringar som direkt kan kopplas till klimatanpassningar i de behov som redovisas för planperioden uppgår till 125 miljoner kronor. Därtill kommer fördyringar i VA-projekt när exempelvis reningssteg i vattenverk måste utökas, ledningar och verk flyttas till följd av havsnivåhöjning.

Barn- och utbildningsnämnden

Investeringsbehovet är direkt påverkat av den demografiska utvecklingen, status på lokalerna samt antal skolor och förskolor. Inom vissa områden på Gotland finns ett överskott av lokalyta, vilket främst gäller förskolor och grundskolor. Bedömningen är att överskottet av lokalyta kommer att öka främst inom förskola och grundskola. Befolkningsprognosen för 2024–2033 pekar på en kraftig minskning av antalet barn och elever, särskilt berörande förskolan och grundskolan. Denna nedgång är framför allt märkbar på norra Gotland och i norra Visby.

Inom en 5 års period planeras 2 idrottshallar, 1 förskola på Visborgsområdet i Visby, ny lokallösning i Västerhejde skola då tidsbegränsat bygglov löper ut

---

¹ Klimatanpassningsplan, RS 2023/1368.

2027 samt ombyggnad av Sanda och Dalhem förskola då bygglov för paviljonger upphör.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen kommer att utreda lokalbehov för vuxenutbildningen och har gjort flera verksamhetsförändringar i befintliga lokaler. Utifrån planerade lokalförändringar inom Hackspettens område kommer utvecklingsmöjligheterna i lokalerna bedömas och genomföras. En tidig uppskattning innebär en investeringsutgift på 100 miljoner kronor.

Folkhögskolan Fårösund har ett stort investeringsbehov i köket. Även Nygårds elevboende i Hemse behöver underhållas löpande.

Socialnämnden

Socialnämndens investeringsbehov utgår framförallt ifrån lokalbehovsplanen 2026-2035, Plan för särskilt boende för äldre inom Region Gotland 2024-2033 och Plan för bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättningar 2022-2031.

Den demografiska utvecklingen, med fler äldre personer på Gotland, gör att socialförvaltningen kommer att ha ett ökat behov av insatsen särskilt boende och därmed flera nya äldreboenden. Enligt den senaste befolkningsprognosen behövs det två nya boenden med 90 platser de närmaste 10 åren. Detta är utöver boendet i Klintehamn med 60 platser som byggs nu och som beräknas vara inflyttningsklart i början av 2026.

I övrigt är bedömningen att det finns behov av en ny gruppboende LSS samt ett ändamålsenligt och större boende enligt SoL. För att kommunerna ska leva upp till förslag om ny lag om samsjuklighet så behövs också ett stödboende inom beroendevården. Bedömningen är att investeringsbehovet i lokaler uppgår till cirka 680 miljoner kronor 2026 till 2035. Övriga behov av investeringar bör rymmas inom investeringspotten.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvården har, och kommer fortsatt att ha, behov av omfattande investeringar i lokaler. En stor del av investeringsbehoven kommer av medicinteknisk utveckling, förändrade arbetsmiljökrav, nya standarder i lokaler samt ett behov av ökade lokalytor på Visby lasarett och på vårdcentralerna.

Under kommande 10-års period finns två stora huvudområden där investeringarna i lokaler kommer bli omfattande. Dels rör det sig om Visby lasarett och dels om vårdcentralerna i Visby som i dagsläget är belägna på Korpen-området. Bedömningarna av investeringsuppgifterna är mycket grovt uppskattade då det i nuläget är för tidigt att komma med sådana med någon form av säkerhet. Till den redan stora osäkerheten tillkommer osäkerheten i omvärlden med inflation mm.

Det har genomförts flera utredningar som del av underlaget för att fatta de strategiska beslut angående de omfattande investeringsbehoven av Visby lasarett som är nödvändigt. Det är genomfört en fastighetsutvecklingsplan, en behovsanalys av verksamheten som befinner sig på Visby lasarett, samt en

kartläggning av robustheten vid lasarettet enligt med modell från Socialstyrelsen.

Gällande investeringar i lokaler kan dessa delas in i tre större tidsperioder som kommer att gå omlott. Hela tidsplanen bygger på att beslutsgången i projekten löper utan fördröjningar:

År 2026-2028

Primärvårdens ombyggnation på Korpen-området en grov bedömning på cirka 400 miljoner kronor. Under 2025-2027 sker många utredningar och förstudier vilket skapar förutsättningar för underlag och kostnadsuppskattningar till senare delen av planperioden.

Ombyggnation av lokal som är vikt till ombyggnation för hemtagning av PCI kommer att ske under perioden, beroende på beslut gällande hemtagning av PCI som förväntas tas i april 2025. Budget i nuläget är 20 mnkr, vilket bedömdes i samband med det tidigare beslutet, och som behöver uppdateras. För lokalanpassningar för verksamheter som inte kan invänta de stora lokalinvesteringarna i Visby lasarett, exempelvis intensivvårdsavdelningen, och som under kommande år behöver utredas är sannolikt i behov av investeringsmedel i betydligt större omfattning än de 15 mnkr som nu är beslutade. Snarare 15 miljoner per år, under ett antal år.

År 2028-2033

En eventuell ny vårdcentral i Visby ca 140 miljoner.

Ettap 1 enligt möjligt scenario fastighetsutvecklingsplanen om ca 2,3 miljarder kronor. Tillkommer gör medicinskteknisk utrustning kopplat till ombyggnationen. Detta beror helt och hållet på kommande långsiktigt beslut kring Visby Lasarett.

Efter 2033

Ettap 2 enligt möjligt scenario fastighetsutvecklingsplanen ca 1,3 miljarder kronor. Tillkommer gör medicinskteknisk utrustning kopplat till ombyggnationen.

Bedömning

Lågkonjunkturen och den höga inflationen innebär att Region Gotlands ekonomiska förutsättningar att genomföra omfattande investeringar är begränsade. En kraftig prioritering kommer att behöva genomföras utifrån en genomtänkt strategi. De omfattande investeringsbehov som beskrivs från nämnderna kommer inte att kunna genomföras inom den tidsram som angetts.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-03-11
Långsiktiga investeringsbehov 10 år regionstyrelsen daterad 2025-01-29
Investeringsbehov 2026-2035 tekniska nämnden daterad 2025-02-12

Investeringsbehov 2026-2035 barn- och utbildningsnämnden daterad 2024-02-05
Investeringsbehov 2026 -2035 gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden daterad 2025-02-06
Tjänsteskrivelse investeringsbehov 2026-2035 socialnämnden daterad 2025-02-06
Investeringsbehov 2026-2035 hälso- och sjukvårdsnämnden daterad 2025-02-05

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Ulrika Jansson
Ekonomidirektör